

3. Положення про дистанційне навчання, затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

4. Дистанційна освіта: плюси та мінуси <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>

5. Баришнікова В.В., Авласенко-Канарович О.О. Основні переваги та недоліки дистанційної освіти: *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 червня 2020 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н.П. Муранова. К.: НАУ, 2020. С. 13-14.

6. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти: МОН. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf>.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ

Поливана Л.А., к.е.н., доцент,

Луценко О.А., к.е.н., доцент,

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Мотивація – внутрішня енергія, що базується на мотивах, під якими маються на увазі конкретні стимули, які змушують особистість діяти та здійснювати вчинки. Якщо говорити про мотивацію студентів, вона уявляє собою процеси, методи та засоби їх спонування до пізнавальної діяльності, активного освоєння змісту освіти. Зважаючи на те, що в якості мотивів можуть виступати емоції та прагнення, інтереси та потреби, ідеали та установки, саме мотиви уявляють собою складні динамічні системи, в яких здійснюється вибір та прийняття рішень, аналіз та оцінка вибору.

На наш погляд, саме мотивація для студентів є найбільш ефективним засобом поліпшити процес навчання. Але слід відмітити, що мотивація до навчання достатньо непростий та неоднозначний процес зміни відношення особистості, як до окремого виду вивчення, так і до всього навчального процесу.

Мотивація є головною рушійною силою в поведінці та діяльності людини, в тому числі, і в процесі формування майбутнього професіонала. Ось чому, так важливо вирішувати питання про стимули та мотиви саме навчально – професійної діяльності студентів.

Отже, однією з мобільних систем, на яку можливо здійснити вплив, є мотиви. Тут треба зазначити той факт, що навіть у тому випадку, коли вибір майбутньої професії студентом був зроблений не самостійно або недостатньо усвідомлено, то цілеспрямовано формуючи стійку систему мотивів діяльності, можна допомогти майбутньому спеціалісту в професійній адаптації та професійному становленні. Ефективність навчального процесу безпосередньо пов'язана з тим, наскільки висока є мотивація та який рівень стимулу оволодіння майбутньою професією. Навчальний процес відноситься до складних видів діяльності, мотивів для навчання багато, але і вони можуть не тільки проявлятися окремо в кожному студенті, але і зливатися в єдине, формуючи при цьому складні мотиваційні системи.

Метою виробничої практики з фаху є закріплення та поглиблення теоретичних знань, формування практичних навичок і вмінь з управлінського обліку та аудиту, розвиток науково-дослідницької роботи, набуття досвіду самостійної роботи за обраною спеціальністю, залучення здобувачів вищої освіти до громадського життя трудового колективу підприємства.

Завдяки виробничій практиці з фаху здобувачі вищої освіти мають можливість набути навички з виконання функціональних обов'язків працівника облікового апарату, опанувати методику управлінського обліку за його об'єктами, складати звітності і виявляти резерви підвищення ефективності виробництва.

Під час виробничої практики з фаху поглиблюються теоретичні знання з дисциплін освітньої програми бакалавра.

Завданнями виробничої практики з фаху є:

- формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в реальних умовах;
- поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки;

- опанування сучасних прийомів, методів та знарядь праці в сфері управлінського обліку та аудиту;
- розвиток професійного мислення, прищеплення умінь фахової діяльності в умовах трудового колективу;
- виховання у здобувачів вищої освіти потреби поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Під час проходження виробничої практики з фаху студенти повинні брати активну участь у діяльності підприємства, знаходити резерви вдосконалення діяльності за кожним функціональним напрямом і готувати обґрунтування низки пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства., але відомі випадки, що на етапі практичного навчання у студентів виникають складнощі, які обумовлюють зниження мотивації:

Деякі підприємства налаштовані на тимчасове перебування практикантів, а інші не бажають переналаштовувати налагоджений технологічний процес, включаючи до нього практикантів, яких необхідно додатково навчати;

Відсутність поточного контролю над процесом проходження практики зі сторони керівника практики від університету, що часто призводить до формального характеру її проходження, відсутність у керівників практики від підприємства педагогічних навичок спілкування зі студентами; складнощі з виконанням індивідуальних завдань, оскільки процес їх видачі як правило, супроводжується шаблонними діями, які не враховують індивідуальних особливостей та здібностей практикантів, а також специфіку бази практики.

Наприклад (завдяки нашому опитуванню), ми знаємо випадки, коли у студентів молодших курсів після першої виробничої практики відмічалось розчарування в професії, втрата інтересу до навчання та зниження професійної мотивації. Потрібно зазначити, що в період підготовки до виробничої практики, відмічалось погіршення функціонального стану, яке було викликане саме очікуванням від практики. Уява студентів про подальшу взаємодію з робітниками бухгалтерії викликали побоювання та тривогу у більшості опитуваних студентів. Негативні очікування від майбутньої взаємодії з робітниками, необхідність адаптації в новому колективі, уявлення про реалізацію завдань

практики та можливих складнощів проваюють у студентів молодших курсів зниження значущості професійних компетенцій.

У студентів старших курсів спостерігається зниження мотиваційних установок та, як результат, і відсутність професійного самовизначення. У тих студентів, що мають більш чітку уяву про направлення та місце майбутньої діяльності в якості спеціаліста (після закінчення університету), не знижується мотивація до практичної діяльності. В той же час, у студентів, які не мають чітких професійних уявлень та планів, спостерігається зниження мотивації та розчарування у власному професійному виборі.

З метою формування мотиваційних установок до практичної діяльності та розвитку професійних якостей майбутніх бакалаврів, викладачі кафедри обліку та аудиту повинні проводити моніторинг мотиваційних установок студентів на різних етапах навчання, підтримувати студентів, які зазнають труднощів у професійному навчанні, актуалізувати мотиваційні установки до практичної діяльності майбутніх спеціалістів шляхом проведення тренінгів, які націлені на збереження та підвищення мотиваційних установок до майбутньої професійної діяльності.

Отже, щоб виправити ситуацію, вибір практики не повинен здійснюватися студентами самостійно, переважно у відповідності з їх власними інтересами, без врахування специфіки контингента, якому належить працювати на практиці.

Таким чином, практичне навчання є невід'ємним компонентом освітнього процесу, відіграє важливу роль у формуванні майбутнього спеціаліста стійкої мотивації до здійснення професійної діяльності. Саме ретельний відбір засобів практичного навчання забезпечує цілісність, високу результативність практики, позитивну мотивацію до майбутньої професійної діяльності, сприяє формуванню сучасного типу професійної поведінки студентів.

Отже, на нашу думку, університет повинен пропонувати студентам підприємства, які будуть розглядатися в якості баз проведення практики. Тому що вони будуть володіти необхідним потенціалом для розвитку та формування мотиваційних компонент компетентності студентів. Саме на таких підприємствах будуть реальні виробничі процеси, виробничі задачі, в процесі рішення яких практиканти матимуть можливість застосувати свої знання, вміння та навички проявляти особисті якості, а також наявність кваліфікованих кадрів, які в процесі трудової діяльності можуть передати студентам

свої знання та досвід, сучасні технології.

Саме правильна організація практики допоможе запобігти усуненню складностей при її проходженні, та буде сприяти її ефективності.

Тому на кафедрі обліку та аудиту ХНТУСГ потрібно впровадити комплекс заходів, який буде сприяти підвищенню ефективності формування у студентів мотиваційного компоненту: для заключення договорів на проведення практики обирати відповідальні підприємства, які будуть зацікавлені на навчання практикантів та які зарекомендували себе як професіонали в бухгалтерському обліку. Виробниче середовище підприємств повинне дозволяти практикантам реалізувати свої професійні навички та надбати необхідні компетенції; при видачі завдань на практику, а також при формуванні інформаційного та методичного забезпечення враховувати індивідуальні особливості практикантів до сприйняття знань та технологій;

Процес організації та проведення виробничої практики потрібно розбити на такі етапи: підготовчий, вступний, головний та заключний, які будуть відповідати етапам формування компетентності студентів.

Підготовчий та заключний етапи будуть припускати проведення настановної та підсумкової конференції. Під час настановної конференції, яка повинна бути організована для студентів усіх курсів навчання, повинен проводитись інструктаж та підготовка до практики. Це буде першим кроком у формуванні та розвитку мотиваційної компоненти. Саме в цей момент потрібно буде зацікавити студентів та налаштувати практикантів на отримання необхідного результату, так як чіткість поставлених завдань позитивно впливає на мотивацію. За результатами цієї конференції студентам повинно бути зрозуміло, що вони повинні виконати, чому вони повинні це виконати та наскільки гарно. Також практикант повинен бути готовим до можливих складнощів, які можуть виникнути у нього в процесі проходження практики, та бути усвідомленим про засоби їх вирішення.

При роботі зі старшими курсами треба створювати «банк ідей» студентів. Тому що у студентів є багато гарних ідей стосовно процесу проходження практики, але більшість з них впевнені, що нікому немає діла до них. Ці ідеї треба використовувати в процесі навчання та вони будуть, в свою чергу, мати велику мотиваційну роль для студентів та викладачів.

На кафедрі обліку та аудиту щорічно проводиться конференція за підсумками практики, яка допомагає студентам формувати ідеал,

тобто студенти бачать та можуть співвіднести надії, мрії, прагнення та думки з приводу професійного майбутнього. На цій конференції завжди озвучуються позитивні та негативні моменти проходження практики, звучать цінності, мета та завдання професійного становлення, що досить важливо для формування ідеальної уяви студента про себе в професії.

Ретельний відбір засобів практичного навчання забезпечить цілісність, високу результативність практики, позитивну мотивацію до майбутньої професійної діяльності, сприятиме формуванню сучасного типу професійної поведінки студентів.

Впровадження запропонованих пропозицій стосовно мотивації студентів проходити виробничі практики дозволять підвищити взаємну відповідальність студентів та викладачів.

ПРАКТИКА – ЦЕ ПЕРША СХОДИНКА ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Луценко О.А. к.е.н., доцент,

Поливана Л.А., к.е.н., доцент,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Конкурентоспроможність будь якої держави на світовому ринку та якість життя її населення залежить від рівня професійної підготовки кадрів, в якій належна увага приділяється виробничій практиці. Виробнича практика є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки бакалаврів і магістрів у вишах. Вона є тим самим ланцюгом, який поєднує навчання і виробництво і проводиться з метою закріплення і поглиблення теоретичних знань, набуття професійних вмінь і практичних навичок в межах майбутньої спеціальності, здобуття досвіду самостійного виконання певних функціональних обов'язків.

Особливості проходження практики студентами ЗВО прописано у Законі України «Про вищу освіту» у Положенні 92, яким зазначено: зміст і мету практики, бази проходження практики, організацію і керівництво практикою, підведення підсумків, матеріальне забезпечення та ін. [1,2].

Сьогодні, в умовах пандемії і карантину всі без винятку вітчизняні навчальні заклади зштовхнулися з рядом проблем: